

Henri Kynsilehto & Topi Heikkerö

Carl Mitcham

Tekniikan filosofian puolustaja

Carl Mitcham on tekniikan filosofian ja sen historian keskeinen asiantuntija. Akateemisen uransa alusta alkaen hän on tehnyt tekniikan filosofista analyysia. Amerikkalaisessa filosofiassa tekniikan käsitteleminen ei aina ole ollut helppoa, hän kertoo haastattelussaan. Tieteenfilosofit ovat 1900-luvun aikana sivuuttaneet tekniikan ja keskittyneet tieteellisten teorioiden analyysiin. Tekniikkaa käsittelevää fenomenologista filosofiaa on vierastettu. Vasta aivan viime aikoina kiinnostus tekniikkaa kohtaan on herännyt.

Mitcham on opiskellut mm. University of Colorado at Boulderissa, Stanfordissa, New School for Social Researchissa ja Fordham Universityssa. MA-tutkinnon hän suoritti vuonna 1969 CU Boulderissa ja väitteli Fordhamista vuonna 1988. Vuonna 1976 hän oli mukana perustamassa tekniikan filosofian yhdistystä *Society for Philosophy and Technology* (SPT) ja hän on toiminut sen puheenjohtajana vuosina 1981-1983. SPT:n toiminnasta on syntynyt kolme julkaisusarjaa: JAI -kustantamon *Research in Philosophy and Technology*, Kluwerin *Philosophy and Technology* ja verkkojulkaisu *Techné*. Mitcham on toimittanut sarjaa *Research in Philosophy and Technology* ja työskennellyt myös sarjan *Philosophy and Technology* parissa. Omissa töissään Mitcham on käsitellyt laajasti tekniikan filosofian historiaa ja tematiikkaa, sekä yhteiskunnallista tekniikkaa koskevaa keskustelua ja päätöksentekoa. Tällä hetkellä Mitcham työskentelee Colorado School of Minesin professorina. Aiemmin hän

on toiminut Brooklyn Polytechnic Universityssä ja Pennsylvania State Universityn tieteen- ja teknologian tutkimuksen laitoksen johtajana.

Mitcham tunnetaan mm. tekniikan filosofian bibliografiastaan *Bibliography of the Philosophy of Technology* (1973) ja Robert Mackeyn kanssa toimittamastaan antologiasta *Philosophy and Technology* (1972). Mitchamin pääteos on *Thinking through Technology: The Path between Engineering and Philosophy* (1994), joka on johdanto tekniikan filosofiaan, eräänlainen "prolegomena". Kirjan historiallinen aihe on tekniikkaa käsittelevän filosofian jakautuminen teknologiapositiiviseen insinöörilähtöiseen tekniikan filosofiaan ja kriittisesti tekniikkaan suhtautuvaan humanistiseen tekniikan filosofiaan. "Insinöörien" tekniikan filosofiassa tekniikka kattaa tai selittää kaiken. Siinä yritetään laajentaa tekniikan alaa ja edesauttaa teknologista edistystä. Esimerkiksi Francis Bacon asetti tieteen menestyksen kriteeriksi kontrollin, ja tieteen ylimpänä tarkoituksena hän piti yleisen hyödyn palvelemista. Samoin Ernst Kappin ja Friedrich Dessauerin filosofioissa teknologia nähdään positiivisena vapauttavana voimana, jonka vaikutusala tulee laajentaa ja jolla on syvällinen tiedollinen merkitys. Humanistisessa tekniikan filosofiassa asetetaan rajoja tekniikalle ja pyritään osoittamaan teknistieteellisen lähestymistavan puutteet. Teknologista edistystä ei tapahdu ja teknologialla on lähinnä negatiivisia seuraamuksia. Teknologiasta seuraa dystopioita ja teknologia vääristää koko ihmiskuvan. Humanistisen tekniikan fi-

losofian harjoittajia ovat olleet mm. Jaques Ellul ja Martin Heidegger, jotka kumpikin ovat esittäneet, että vaikutelma teknologian hallitsemisesta ja ihmisen herruudesta on harhainen. Pikemminkin tekniikka hallitsee ihmistä ja pakottaa hänet koneistonsa osaksi. Mitchamin teoksen sisällöllinen panos on systemaattinen käsitteistö, jota hän käyttää tekniikan piiriin kuuluvien ilmiöiden filosofiseen analyysiin. Tekniikkaa ja teknologiaa voidaan tarkastella objekteina, tietona, toimintana ja tahdon ilmauksina, eikä se ole mitään näistä yksikäsitteisesti.

Macmillanilta on vastikään ilmestynyt Mitchamin toimittama *Encyclopedia of Science, Technology and Ethics* (2005), joka sisältää katsauksia tieteen ja teknologian etiikkaan. Sen on tarkoitus yhdistää erillisiä hankkeita ja edistää tieteen ja teknologian, ja etiikan välistä molemminpuolista vaikuttavuutta. 2000-luvun alkaessa uudet teknologiaa käsittelevät kysymykset ovat seuranneet globalisaatiosta. Ensyklopedia pyrkii vastaamaan globalisaation ja lähihistorian ilmiöiden nostamiin haasteisiin luomalla tekniikan etiikan synteesiä.

Osaksi Carl Mitchamin työn ansiosta tekniikka ei enää ole niin outo aihe filosofialle, kuin se 1960-1970-luvuilla oli. Pragmatistit ovat tutkineet sekä tekniikan merkitystä tieteessä, että tekniikan yhteiskunnallisia seuraamuksia. Yhdysvalloissa tekniikan filosofit ovat osallistuneet myös yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Tekniikan etiikka on päässyt osaksi tiettyjä tieteellis-teknisiä koulutusohjelmia.